

Eesti Pank

Avalik loeng: Eesti majandusülevaade ja 2012 kevadprognoos

21. juuni 2012

- **Kuidas prognoos valmib?**
- **Majandusseis ja selle ootused väliskeskkonnas**
- **Tagasivaade Eesti majandusele ja lähiaastate prognoos**
- **Majanduspoliitilised järeldused**
- **Prognoosi taustinfod**

Kuidas prognoos valmib?

Eesti Pank

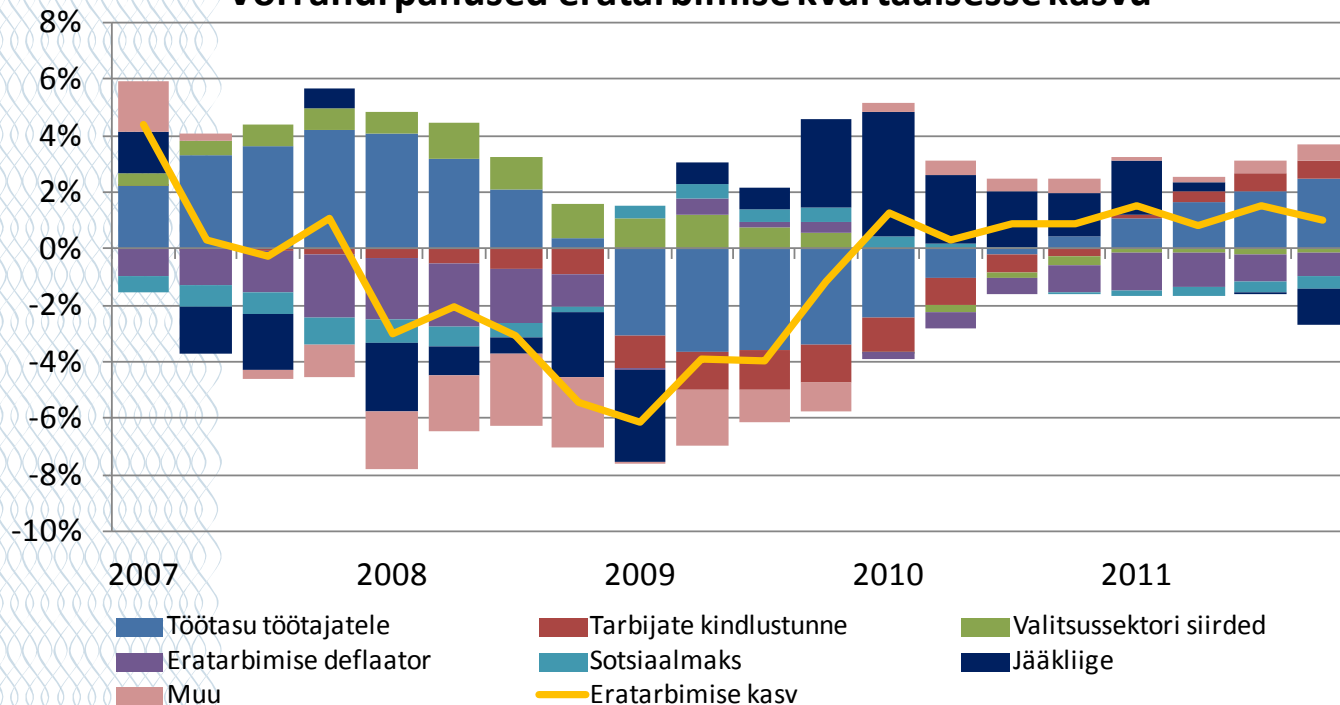
- **Eesti Pank osaleb 2 korda aastas koos teiste Eurosüsteemi keskpankadega ühises prognoosiharjutuses**
- **Eesti Panga makroprognoosi koostamisel on aluseks Eesti majanduse makromudel, milles on 302 võrrandit ja võrdust**

Näide seletavatest teguritest eratarbimise võrrandis

Eesti Pank

Võrrandi panused eratarbimise kvartaalsesse kasvu

21. juuni 2012

Ebakindlus euroala majandusarengu suhtes on tavatult suur

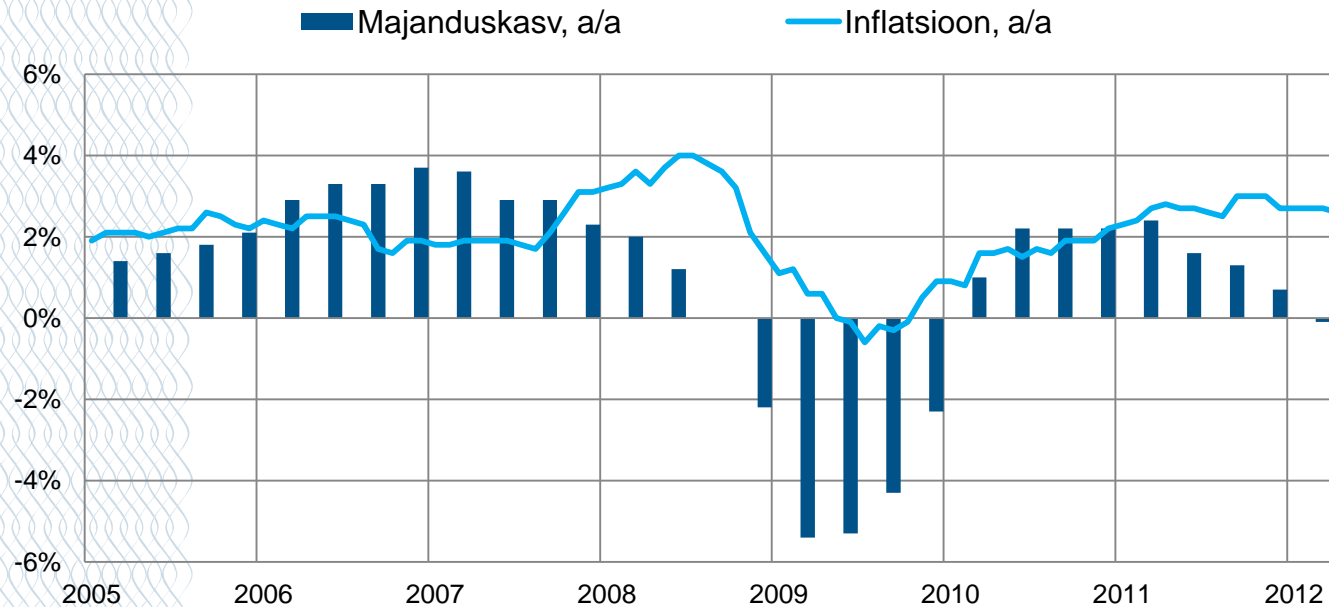
Eesti Pank

- **Ebakindlus välismajanduses on erakordselt suur**
 - Mitmed majandusnäitajad tundlikud väikesteigi uudiste suhtes
- **Euroala majandus ei ole endiselt tugevat kasvupinda leidnud**
 - Võlakriis on osutunud visamaks, kuid täiendavate erakorraliste meetmete rakendamist Euroopa Keskpanga poolt pole viimasel ajal vaja läinud
 - Samas pole vaja muret tunda ei praeguse ega oodatava inflatsiooni pärast
- **Eesti Panga prognoosi põhistsenaarium tugineb eeldusele, et euroala valitsused astuvad piisavaid samme selleks, et võlakriis ei hoogustuks, ning et euroala majanduse kasvuväljavaade paraneb selle aasta teises pooles**

Euroala majanduskasv on seiskunud, kuid riigiti on erinevused suured

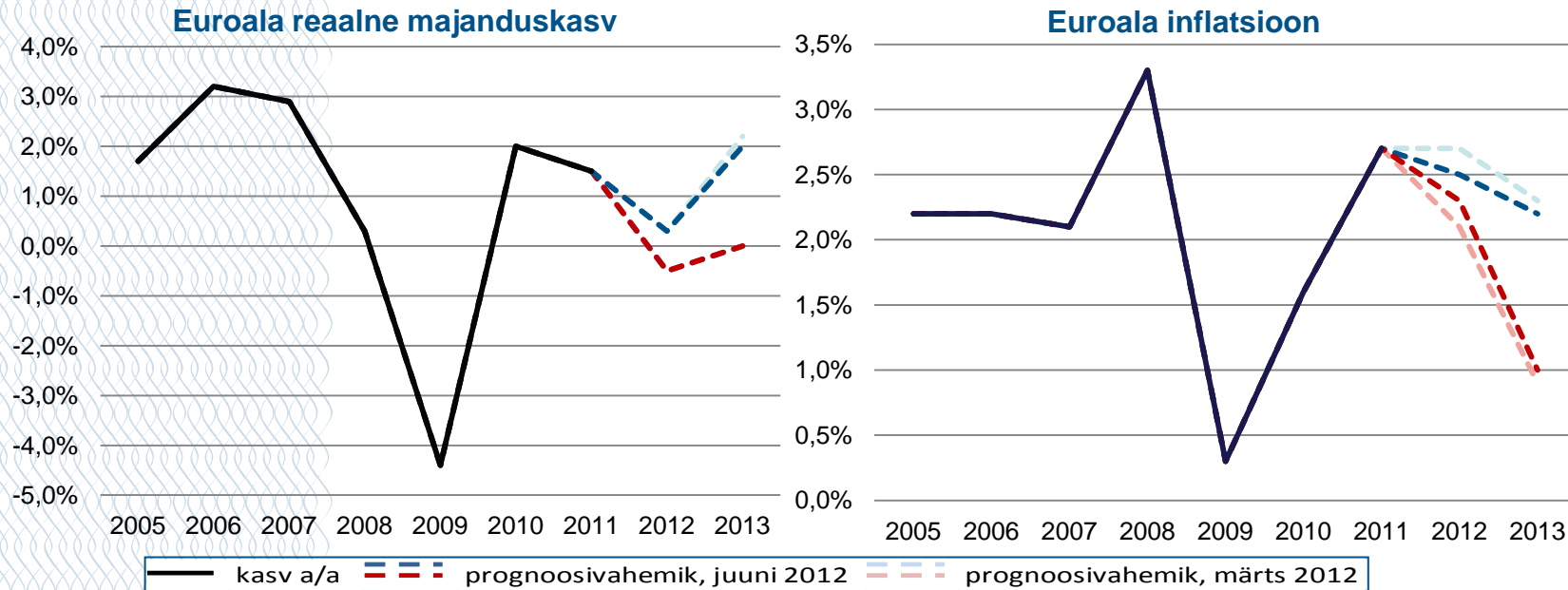
Eesti Pank

Allikas: Eurostat

Euroala keskpankade ja Euroopa Keskpanga koostöös valminud majandusproгноos ei muutunud eriti

Eesti Pank

Allikad: Eurostat, EKP

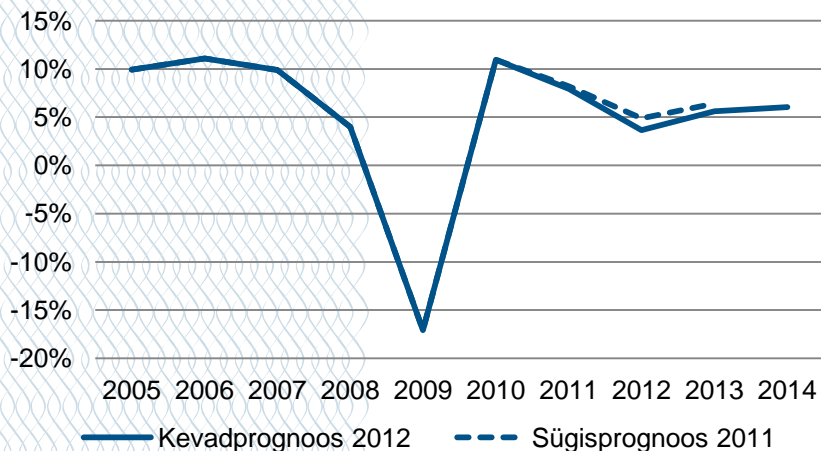
21. juuni 2012

Välisnõudlus soosib Eesti majanduskasvu varasemast vähem, kuid turud eeldavad madala intressimäära püsimist

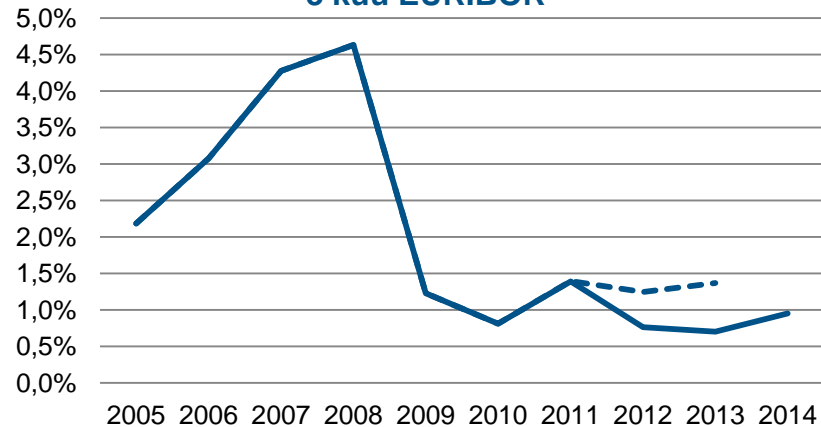
Eesti Pank

Eesti välisnõudluse kasv

3 kuu EURIBOR

Allikas: EKP

	2011	2012	2013	2014
Nafta hind (USD)	111,0	114,6	107,9	102,0
EUR/USD	1,39	1,30	1,30	1,30

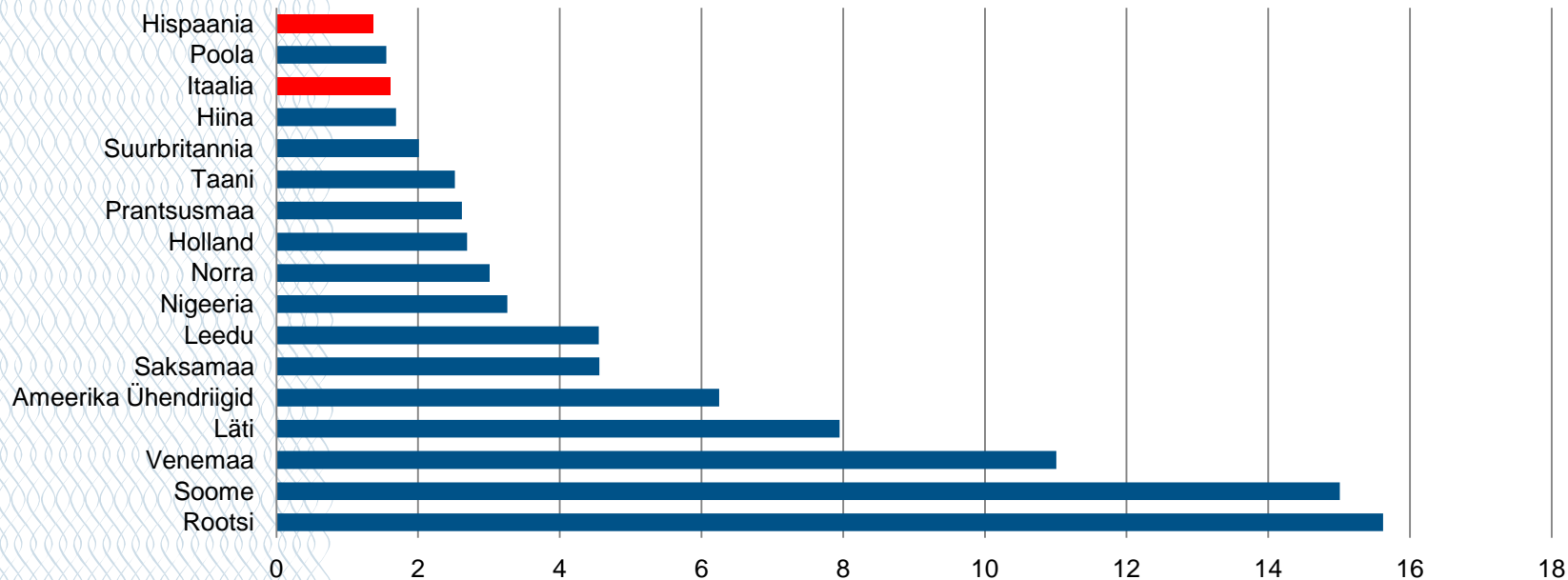
21. juuni 2012

Eesti kaubandussidemed probleemsete euroala riikidega on nõrgad

Eesti Pank

Väliskaubanduspartnerite osakaalud Eesti ekspordis, 2011. aasta (%)

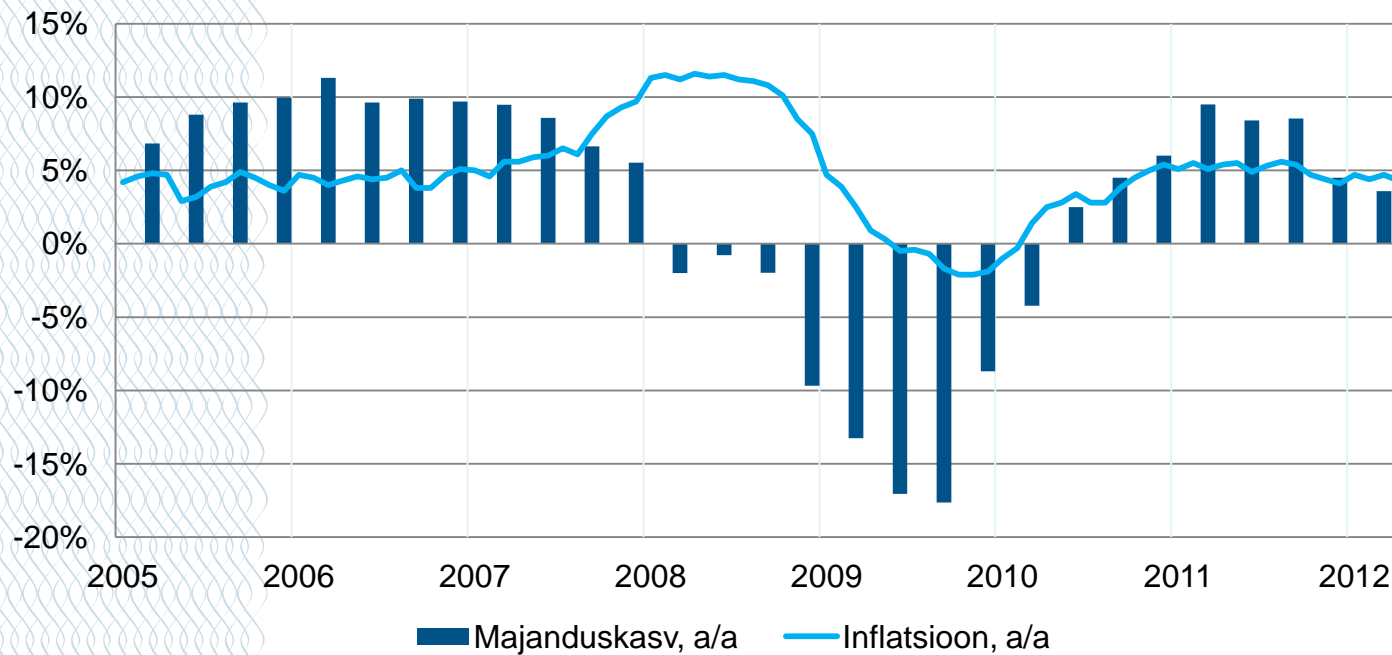

Allikas: statistikaamet

21. juuni 2012

Eesti majandus on kriisist oodatust paremini toibunud

Eesti Pank

Allikas: statistikaamet

21. juuni 2012

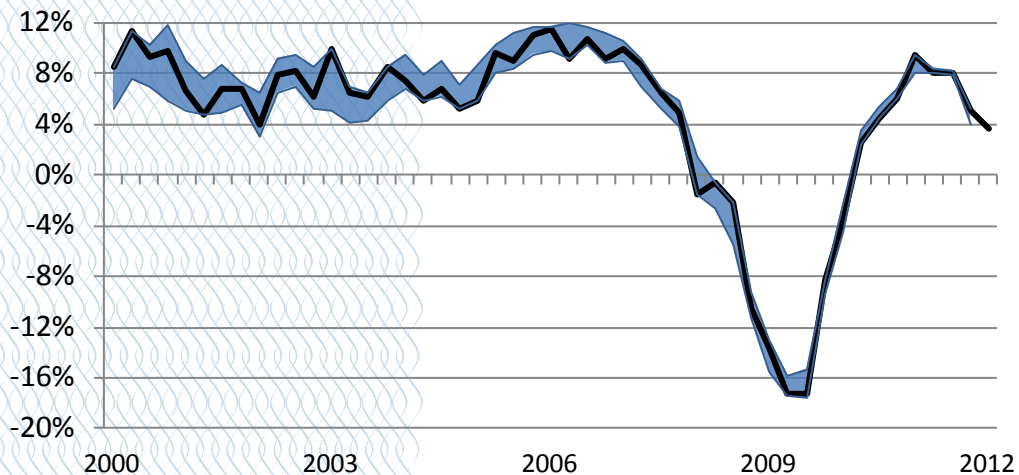
Eesti majanduskasv on sel aastal märksa aeglasem kui aasta varem

Eesti Pank

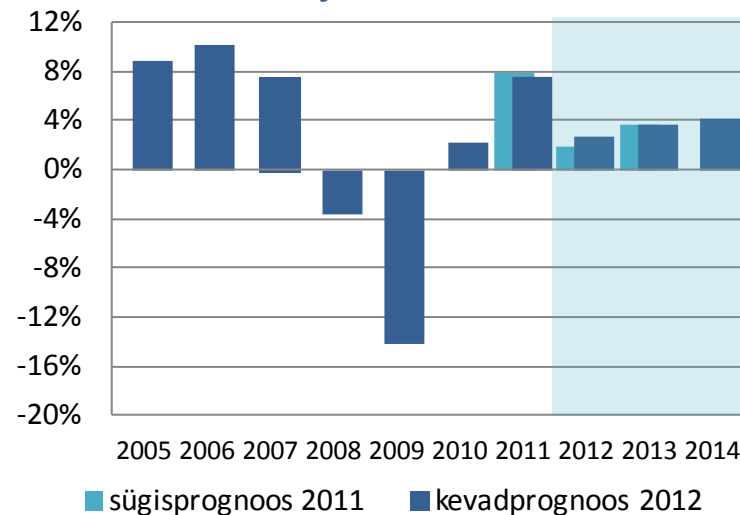

Kasvu hoogustumiseks järgnevatel aastatel peab euroala võlakriis järele andma

2008. aastast avaldatud SKP kasvud a/a

Majanduskasv

2012. aasta majanduskasv on oodatust kõrgem tugevama sisenõudluse tõttu aasta alguses; edaspidise kasvu suhtes pole prognoos muutunud

Allikad: statistikaamet, Eesti Pank

21. juuni 2012

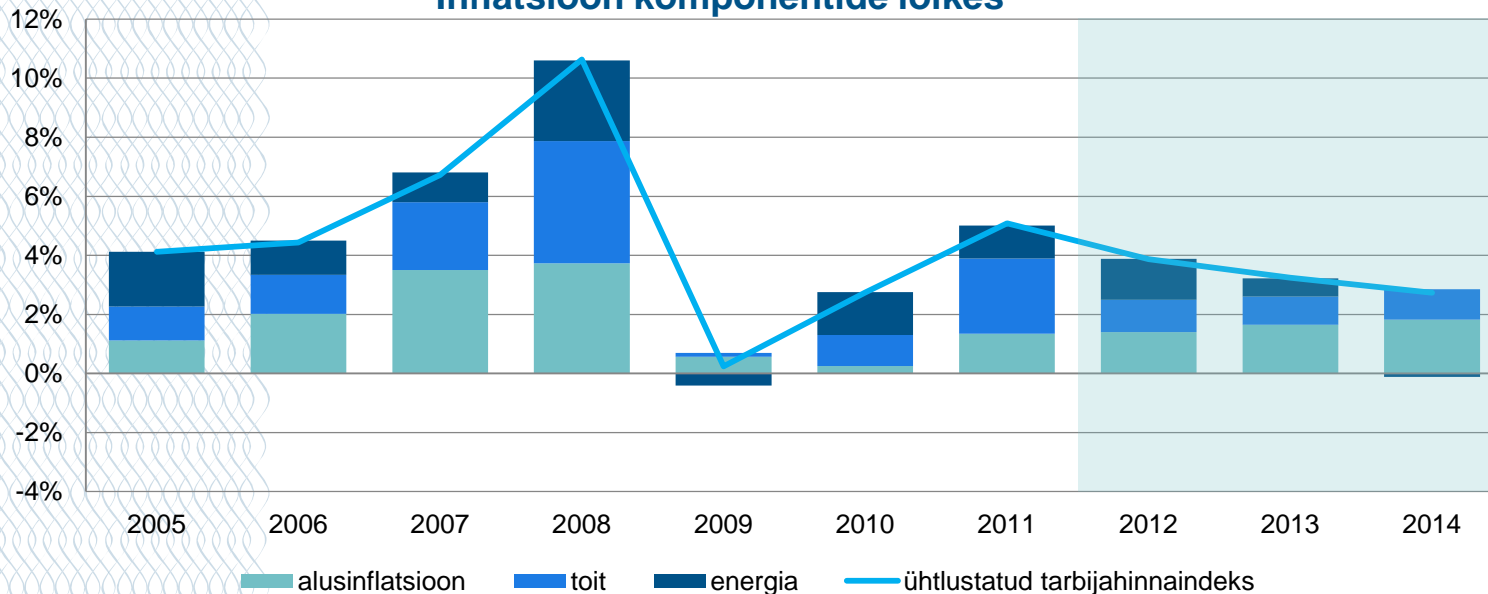
Eestis jätkub inflatsiooni alanemine

Eesti Pank

Inflatsiooni alanemiseks on vajalik, et nafta hind käitub eelduse kohaselt ning
palgakasv pidurdub 2012. aasta alguse tasemelt

Inflatsioon komponentide lõikes

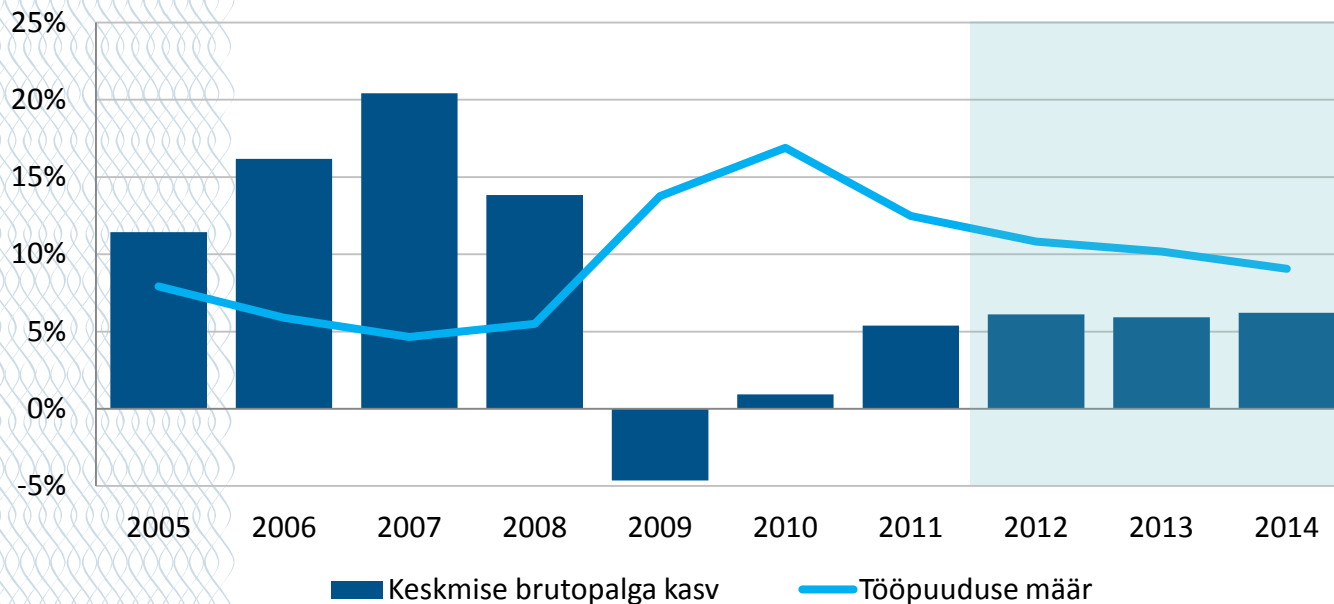

Allikad: statistikaamet, Eesti Pank

21. juuni 2012

Palgakasv kestab ning tööpuudus väheneb tasahaaval

Eesti Pank

Allikad: statistikaamet, Eesti Pank

21. juuni 2012

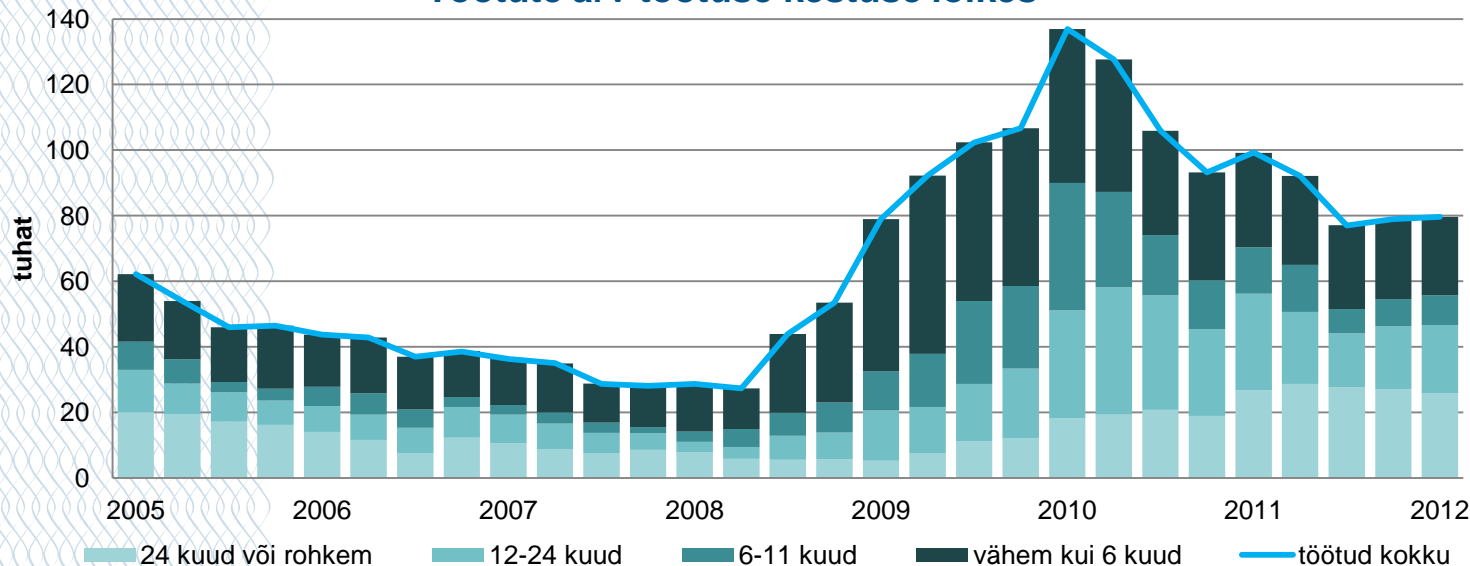
Struktuurne tööpuudus on tõenäoliselt tõusnud ning välistada ei saa edaspidist palgasurve teket

Eesti Pank

Tööturul on oluline vältida nn lillepoe efekti, mille kohaselt on pikemat aega töötä olnud inimestel märksa raskem rakendust leida

Töötute arv töötuse kestuse lõikes

Allikas: statistikaamet

21. juuni 2012

- Prognoosis pole numbriliselt väljendatud lisastsenaariume, kuna erinevaid võimalikke riskistsenaariumeid on liialt palju
- Peamised ohud väliskeskkonnas
 - Probleemsete euroala riikide korratu kohandumine
 - Nafta hinna tõus geopoliitiliste pingete tõttu
 - Euroalal on SKP kasvu ümbritsevad riskid allapoole, inflatsiooni ohustavad riskid tasakaalus

Tööturu pudelikaelad Eestis võivad tekitada hinnasurvet

Eesti Pank

- Kui lisaks madalale intressimäärale tekib suurem laenamisjulgus, siis kasvab haavatavus ning see võib taas ohustada majanduse pikemaajalist kasvuvõimekust
- On oluline, et valitsus leevendaks aktiivsete tööturumeetmetega struktuurse tööpuudusega seotud riske
- Eesti SKP kasvu ümbritsevad ohud on allapoole, inflatsiooni ohustavad riskid ülespoole

Taustinfo 4. Probleemid struktuurse tasakaalu mõõtmisel ja kasutamisel

Struktuurse tasakaalu mõiste

Eesti Pank

Struktuurne eelarvetasakaal on majandustsükli mõjust ja erakorralistest tuludest ja kuludest puhastatud eelarvetasakaalu näitaja

Struktuurne tasakaal = nominaalne tasakaal –
eelarve tsükliline komponent – erakorralised tulud
ja kulud

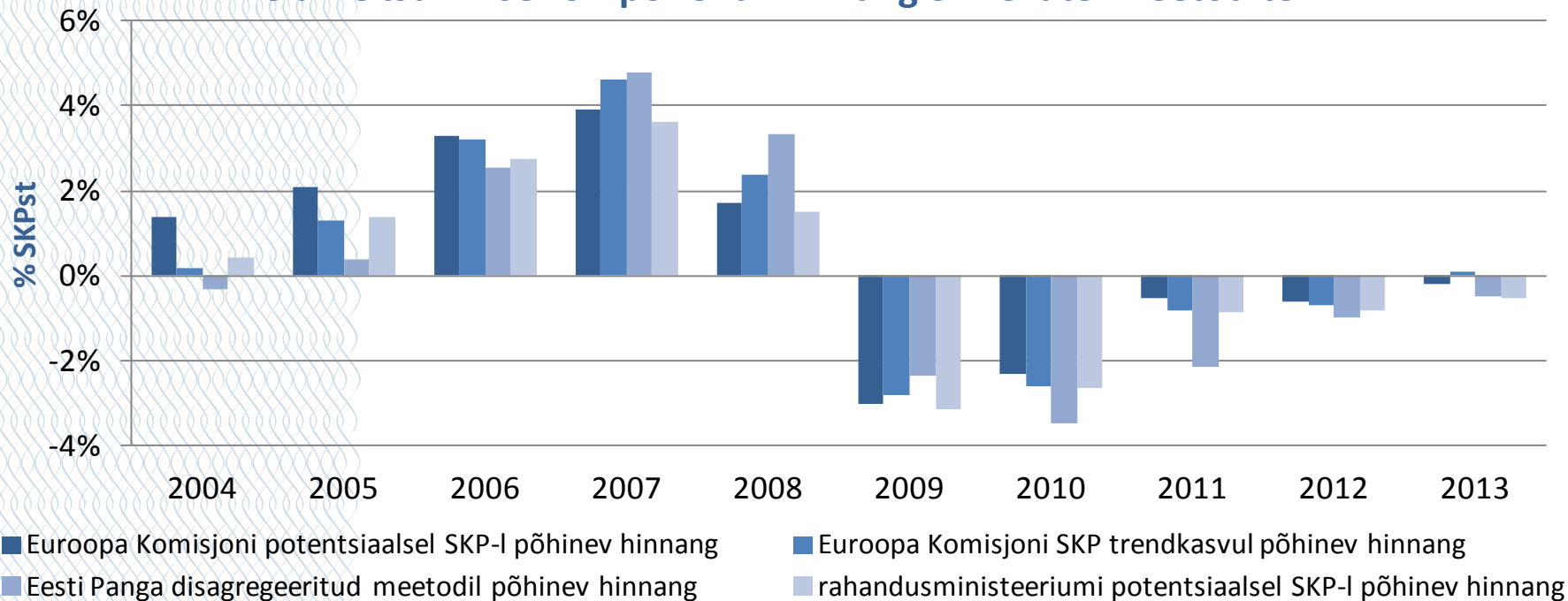

- Struktuurse eelarvetasakaalu tähtsuse suurenemine:
 - riigi eelarvestrateegias eesmärgistatakse struktuurset eelarvetasakaalu
 - Euroopa valitsusjuhtide ja riigipeade vaheline leping seab samuti miinimumnõuded struktuursele eelarvetasakaalule
- Samas on struktuurse (eelarve tsüklilise komponendi) eelarvetasakaalu leidmine komplitseeritud ning erinevad institutsioonid kasutavad selleks eri meetodeid
- Võrdlesime eri meetoditel saadud hinnanguid ning nende hinnangute püsivust aja jooksul

Erinevatel meetoditel saadud hinnangud võivad üksteisest oluliselt erineda

Eelarve tsüklilise komponendi hinnang erinevatel meetoditel

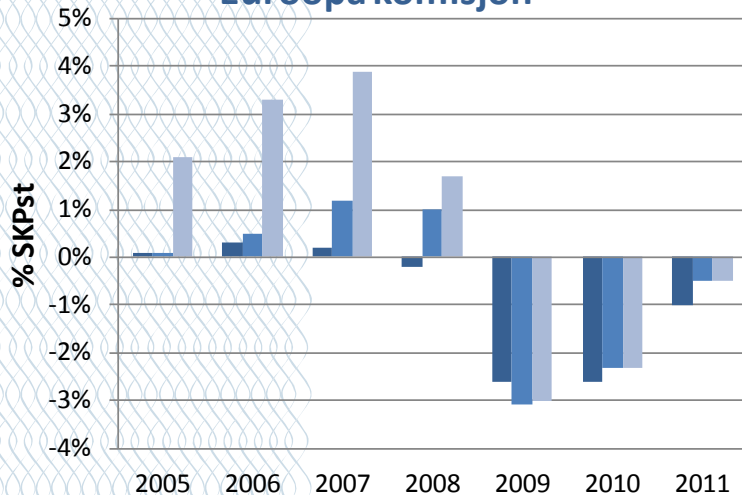
Jooksvalt on eelarve tsüklilist komponenti raske hinnata ning hinnanguid on tagantjärele ulatuslikult korrigeeritud

Eesti Pank

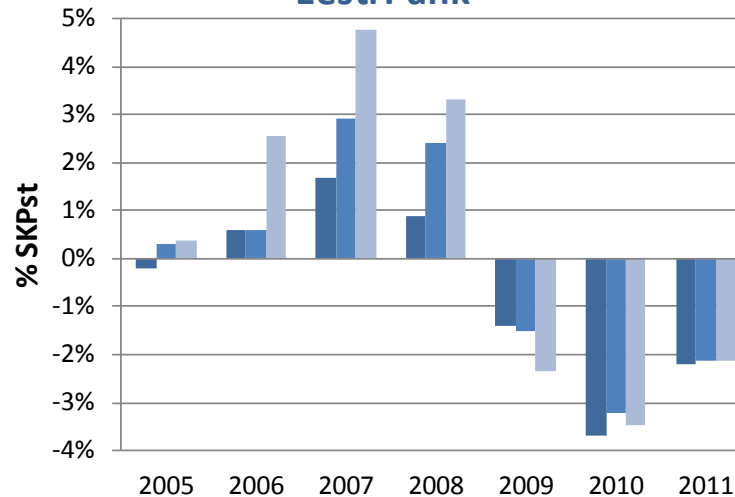

Euroopa Komisjoni ja Eesti Panga hinnang Eesti valitsussektori eelarvetasakaalu tsüklilisele komponendile erinevatel ajahetkedel

Euroopa komisjon

Eesti Pank

- samal aastal antud hinnang
- järgmisel aastal antud hinnang
- viimane hinnang

- Struktuurse tasakaalu näitajal on **oluline roll eelarvepoliitika analüüsimise ja planeerimise protsessis**
- Hindamisega seotud probleemide tõttu tuleks eelarvepoliitikat planeerides ja analüüsid **vaadata lisaks teisi näitajaid** (nominaalset eelarvepositsiooni, kulude kasvu jt.)
- Tulenevalt ettevaatusmotiivist tuleks **eesmärgistada pigem mõõdukat struktuurset ülejääki** kui tasakaalu

Taustinfo 3. Palgakasv Eestis pärast majanduslangust

Kriisiaegne keskmise palga langus ja taastumise kiirus on olnud muljetavaldavad. Kuid keskmise palga statistika ei anna täit pilt palkade arengust – kuna me ei näe jaotust ega muutust oluliste näitajate (nt ametiala, haridus) lõikes.

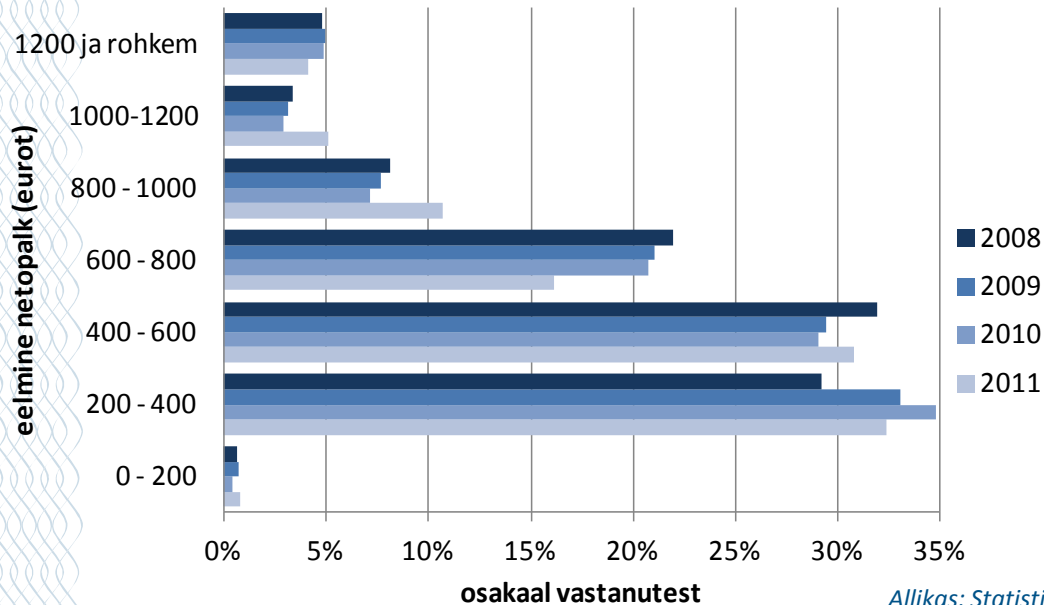
- Kuidas muutus palgajaotus 2008-2011?
- Kelle palgad langesid kriisi ajal ja kes võitsid taastumisest?

- Eesti Tööjõu-uuringu mikroandmebaas
- Palganäitaja – eelmine netopalk; puudused – ei saa arvesse võtta tööaja kõikumisi; ütluste põhjal saadud andmed; mittevastamine võib olla süstemaatiline teatud tunnuste lõikes (nt võib olla suurem kõrgema palgatasemega inimeste seas)
- Valimisse jäid täistööajaga Eestis töötavad palgatöötajad, kes vastasid palgaküsimusele

Palgajaotuse muutused 2009-2011 ETU andmete põhjal

Eesti Pank

Allikas: Statistikaamet, ETU

Majanduslanguse ajal suurenes miinimumilähedast palka (€ 200-400) saavate töötajate osakaal

2011. aastal kasvas kõige enam üle keskmist brutokuupalka (€ 800-1000) saavate töötajate osakaal

21. juuni 2012

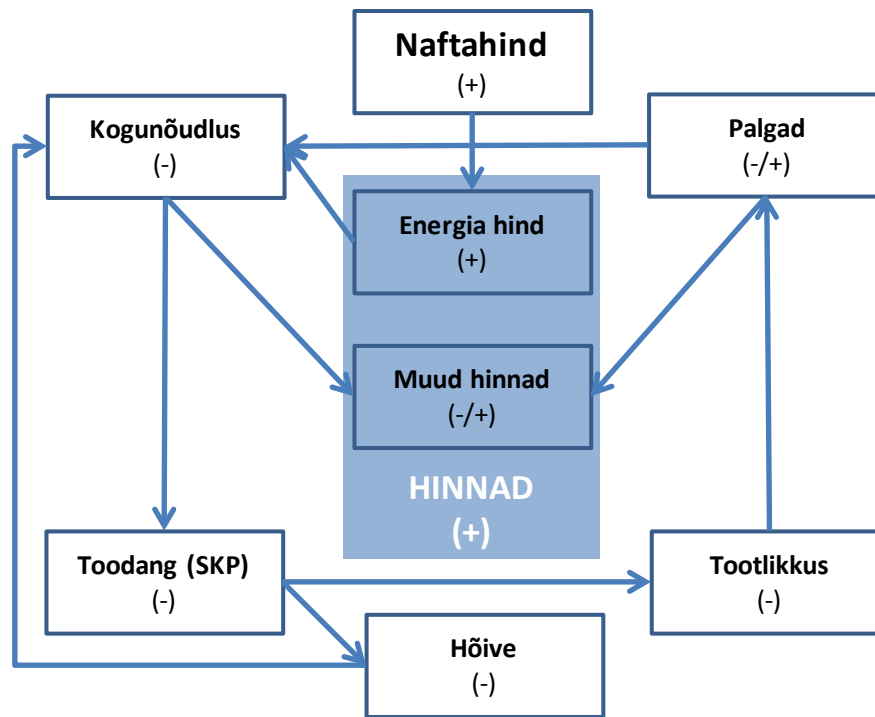
Tabel a. Keskmise netopalgas kasv

	2009	2010	2011	2011 vs 2008
Töötaja amet				
sõjaväelased	4,7%	-5,6%	11,0%	4,7%
juhid	-1,7%	-0,7%	4,2%	1,7%
tippspetsialistid	2,4%	0,2%	7,1%	9,8%
tehnikud ja keskastme spetsialistid	0,5%	1,8%	8,1%	10,5%
ametnikud	-2,9%	-4,7%	6,9%	-1,1%
teenindus- ja müügitöötajad	-5,0%	1,8%	7,6%	4,1%
põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad	0,4%	4,8%	-3,7%	1,3%
käsitöölised ja oskustöötajad	-9,1%	-2,6%	2,2%	-9,5%
seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad	-5,2%	-2,3%	7,7%	-0,3%
lihttöölised	-4,8%	4,0%	4,6%	3,5%
Töötaja haridustase				
põhiharidus	-5,8%	-2,4%	6,3%	-2,2%
keskharidus	-5,7%	-0,6%	4,9%	-1,6%
kõrgharidus	-0,2%	0,3%	3,5%	3,6%

Palgad alanesid peamiselt käsi- ja oskustöölistel, seadmeoperaatoritel, lihttöölistel ning ametnikel Kõrgharidusega töötajate, spetsialistide ja tippspetsialistide palgatase ei langenud, ületades 2011.a. buumiaegset taset

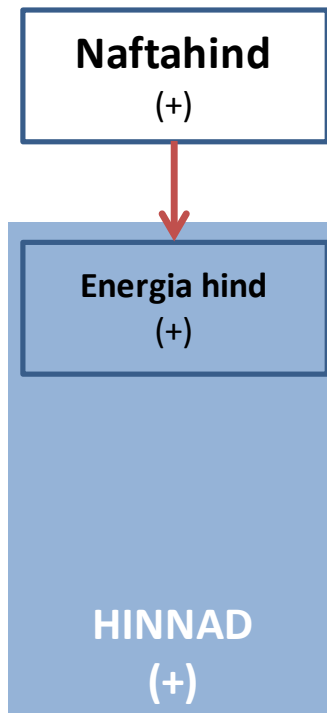
Taustinfo 5. Majanduse tundlikkus nafta hinna muutusele

Kuidas naftahind meid mõjutab?

Naftahind tõstab kütuste ja majapidamiste energia hinda

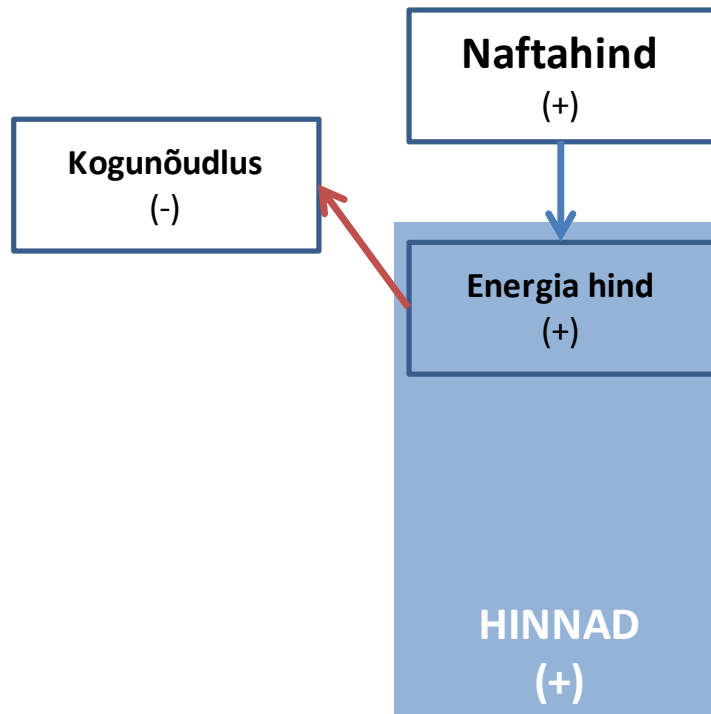
Eesti Pank

21. juuni 2012

Kõrgem hind vähendab reaalsset sissetulekut ja kogunõudlust

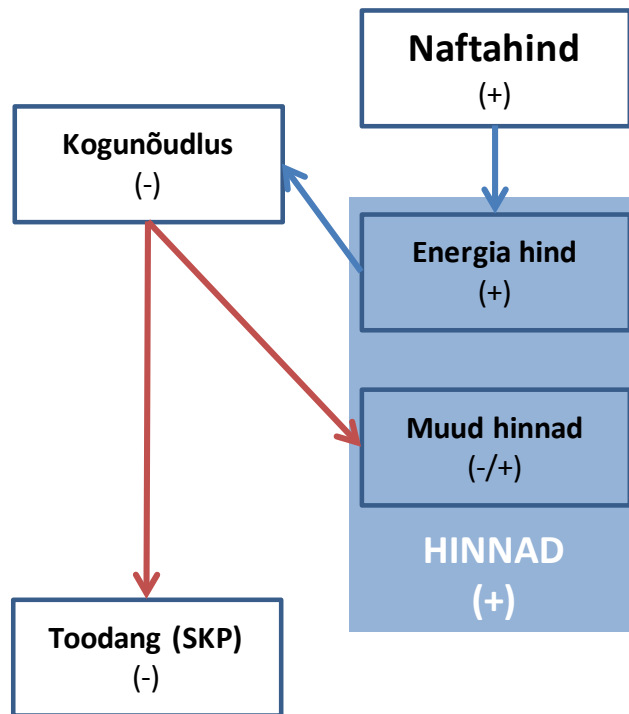
Eesti Pank

21. juuni 2012

Toodang väheneb väiksema nõudluse tõttu, kodumaiste toodete hinnatõus on aeglasem

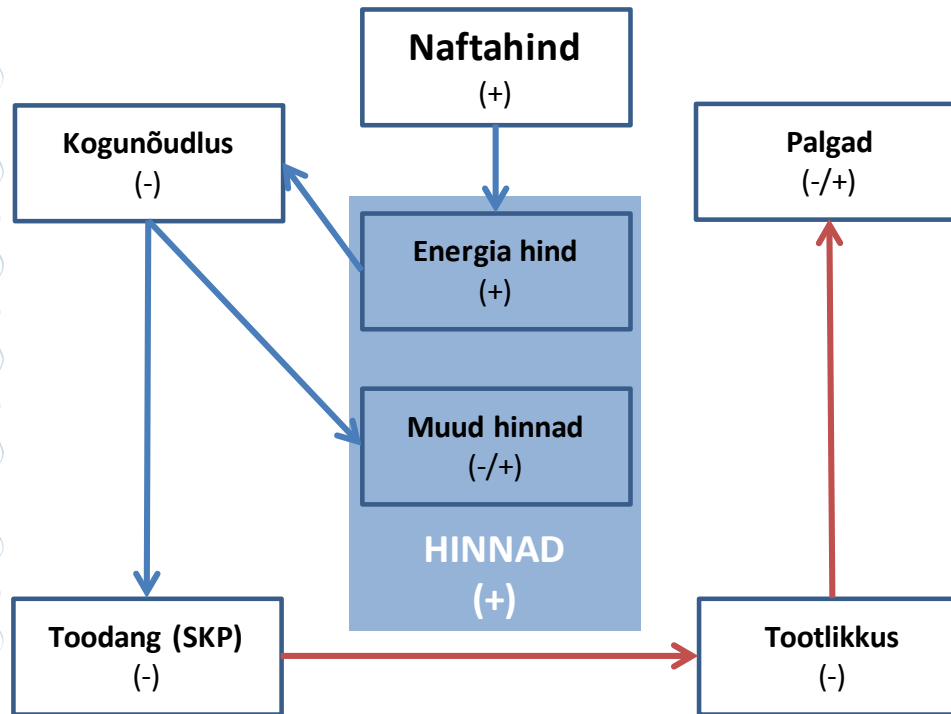
Eesti Pank

21. juuni 2012

Madalam toodang tähendab väiksemat tootlikkust ja madalamaid palku

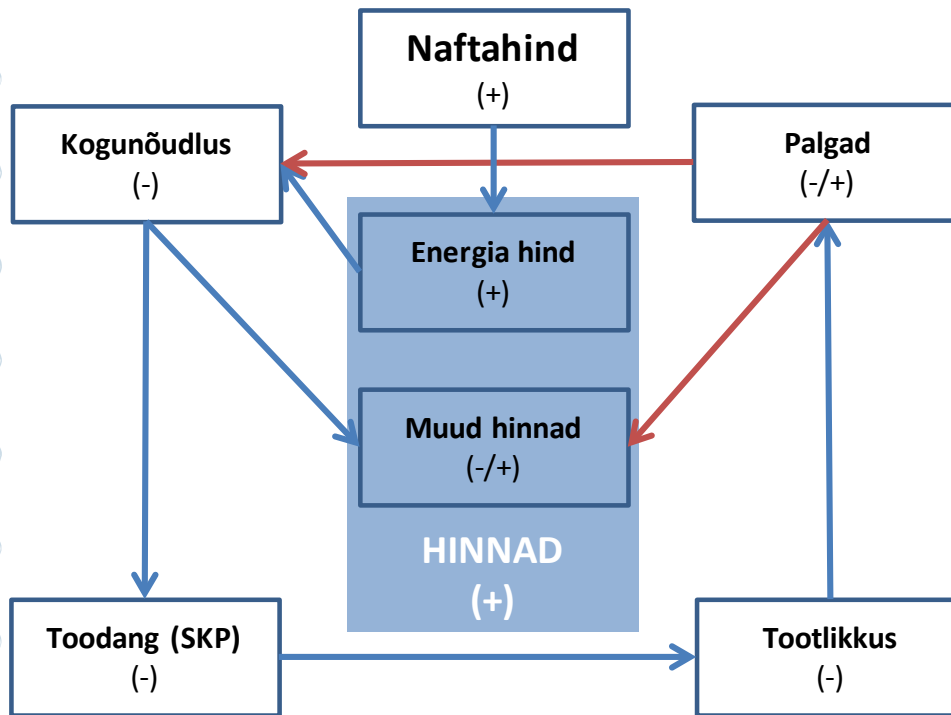
Eesti Pank

21. juuni 2012

Madalamate palkade tõttu väheneb kogunõudlus, samas on tootjate kulud väiksemad ja seeläbi hinnatõus väiksem

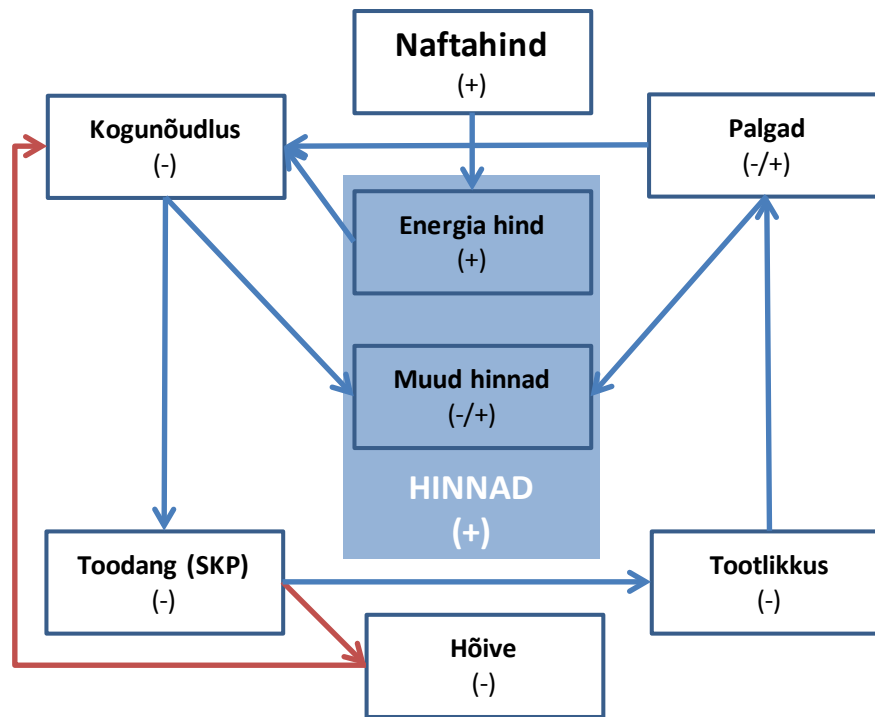
Eesti Pank

21. juuni 2012

Väiksema toodangumahu juures on vaja vähem töötajaid

Eesti Pank

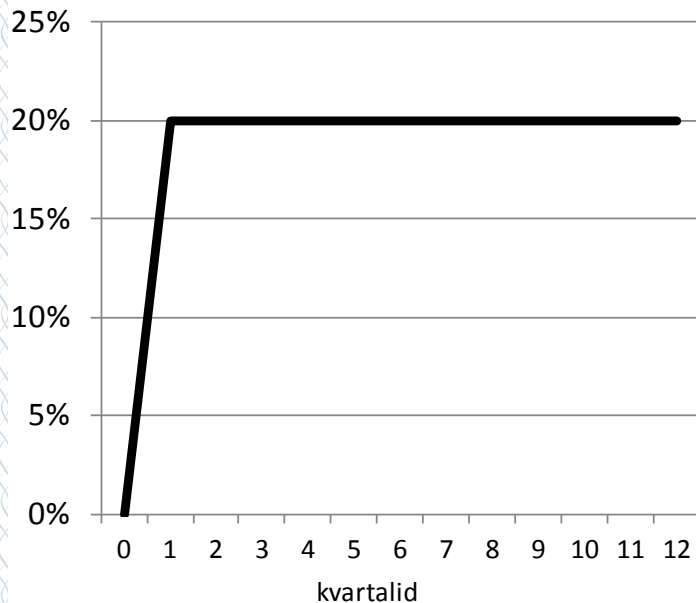

21. juuni 2012

Naftahinna mõju ei ole lineaarne ja avaldub viitajaga

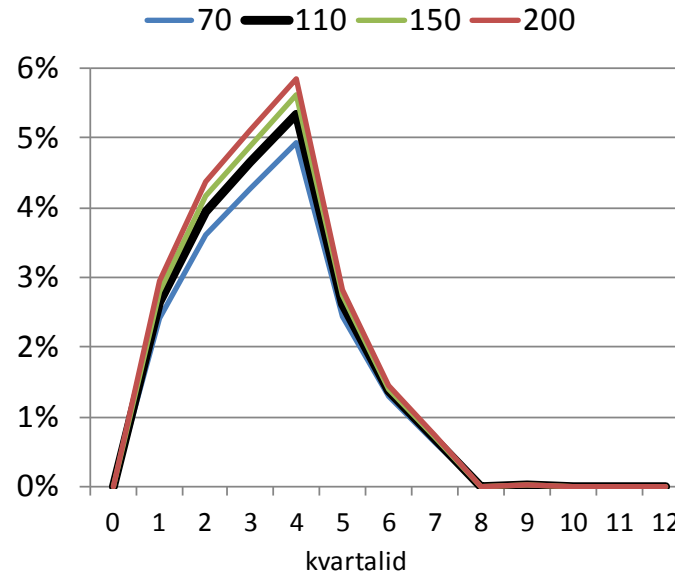

Naftahinna taseme šokk

Energia inflatsioon (aastane)

Naftahinna tase USD/barrelist:

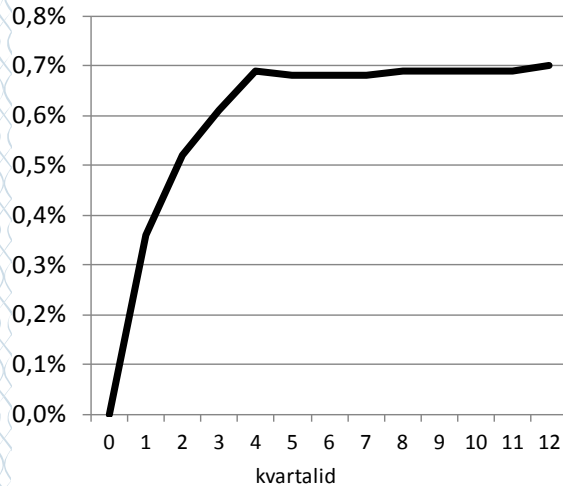

20%se naftahinna tõusu mõju makronäitajatele, kui nafta maksab 110 dollarit barrelist (ajateljel on kvartalid)

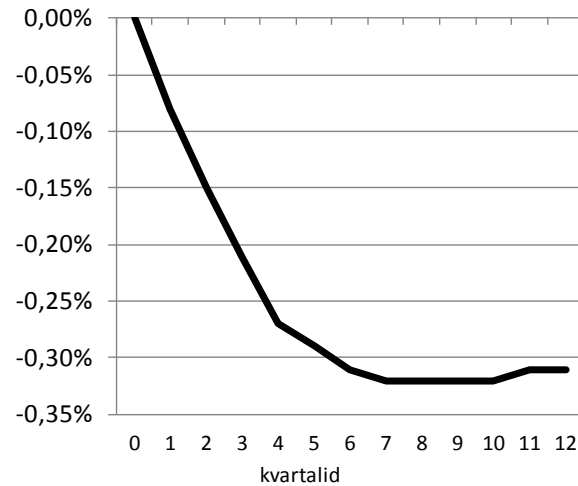
Eesti Pank

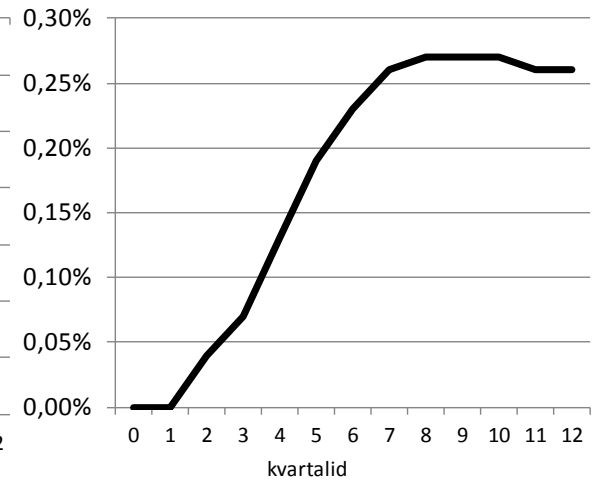
Erinevus hinnatasemes, pp

Erinevus SKPs, pp

Erinevus tööpuuduse määras, pp

Jooniste tõlgendus: Kui palju erineb makronäitaja tase naftahinna püsiva suurenemise korral makronäitaja tasemest, kui naftahind ei muutuks

20% nafta hinnatõusu mõju ulatus sõltub nafta hinnatasemest – mida kõrgem on nafta hinda, seda enam hinnatõus majandust mõjutab

21. juuni 2012

Eesti Pank

Täna!

21. juuni 2012

Eesti Panga prognoosi põhinäitajad

Eesti Pank

	2011	2012	2013	2014
SKP (miljardit eurot)	16,0	17,0	18,1	19,4
SKP muutus püsihindades (%)	7,6	2,6	3,6	4,1
ÜTHI muutus (%)	5,1	3,9	3,2	2,7
Ekspordi muutus püsihindades (%)	24,9	3,9	6,4	6,6
Eelarve tasakaal (% SKPst)	1,0	-1,5	-0,5	0,0

Allikad: statistikaamet, Eesti Pank